

Матеріали та методи. Із урахуванням міжнародних принципів біоетики, дослідження було виконане на 10 дорослих білих щурах-самцях. І контрольну групу склали 5 інтактних тварин, II контрольна група налічувала 5 тварин, які зазнали впливу гострого іммобілізаційного стресу. Гостру стресову реакцію відтворювали шляхом підвішування піддослідних тварин атравматичним затискачем за шийну складку протягом шести годин. Евтаназію щурів здійснювали через 6 годин після завершення іммобілізаційного періоду шляхом декапітації під тіопентал-натрієвим внутрішньоочеревинним знеболюванням. Для оцінки дієвості даної експериментальної методики після забою тварин проводився макроскопічний огляд та органометричне дослідження органів-мішеней стресу, відповідно до тріади Сельє: надниркових залоз, тимуса та шлунка.

Результати. Виконане дослідження свідчить, що внаслідок відтворення експериментальної методики гострого іммобілізаційного стресу шляхом шестигодинної фіксації за шкірну складку у щурів через 2 години після закінчення іммобілізаційного періоду визначаються прояви стресової тріади Сельє: гостра інволюція тимусу, гіпертрофія надниркових залоз, а також гіперемія слизової оболонки шлунка. Маса виличкової залози у тварин експериментальної групи знижується на 14%, із $200 \pm 18,29$ до $172 \pm 16,05$ мг. Паралельно спостерігається збільшення маси надниркових залоз із $25 \pm 2,41$ до $40 \pm 4,64$ мг, тобто на 60%. При огляді шлунка було виявлено гіперемію слизової оболонки із численними поліморфними крововиливами. Під її розгляданні через біокулярну лупу ($\times 4$), виявлялося повнокров'я судин і значна кількість точкових крововиливів. Виразкоутворення не відмічалось.

Висновки. Проведене дослідження свідчить про дієвість експериментальної моделі гострого іммобілізаційного стресу у щурів шляхом фіксації за шкірну складку, оскільки вона викликає прояви стресової тріади Сельє: гостру інволюцію тимусу, гіпертрофію надниркових залоз, а також гіперемію слизової оболонки шлунка.

ТОПОГРАФОАНАТОМІЧНІ І МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДНИЖНЬОЩЕЛЕПНИХ СЛИННИХ ЗАЛОЗ TOPOGRAPHIC ANATOMICAL AND MORPHOLOGICAL FEATURES OF THE MANDIBULAR SALIVARY GLANDS

Мариняк Д. К., Білаш В. П.,

Науковий керівник: к. мед. н., Білаш В. П.

Marynyak D. R., Bilash V. P.,

Scientific advisers: Bilash V. P., PhD

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра анатомії людини

Актуальність. Захворювання слинних залоз, на сьогодні є досить розповсюдженою нозологією і важливою проблемою сучасної щелепно-лицевої стоматології та гастроентерології. Пошук нових адекватних методів лікування і профілактики таких патологій є важливим завданням медичної і профілактичної медицини, яке не можливе без доклінічних досліджень засобів корекції на лабораторних тваринах. Тому тісна співпраця морфологічної науки та клініцистів, у подальшому, надає змогу підібрати для експериментальних досліджень саме той вид лабораторних тварин, які найбільш подібні за певними морфологічними ознаками до аналогічних структур у людини.

Мета роботи. Визначення морфології піднижньощелепних слинних залоз (ПНЦСЗ) людини і морських свинок, як виду лабораторних тварин у порівняльному аспекті.

Матеріали та методи. Для макроскопічних досліджень топографо-анатомічних особливостей ПНЦСЗ людини використовувалася трупний архівний матеріал кафедри анатомії людини ($n=5$) і морські свинки ($n=5$) які утримувались у віварії УМСА. Дослідження на морських свинках проводились з дотриманням біотичних норм щодо поводження з лабораторними тваринами і виконувались в учбовій операційній кафедрі клінічної анатомії і оперативної хірургії. З метою збереження життя експериментальним тваринам для гістологічного дослідження вилучались тільки праві ПНЦСЗ. У людини вилучались залози з однойменного боку. Для гістологічного дослідження біоптати ПНЦСЗ людини і морських свинок фіксували у розчині нейтрального формаліну. Після процесу фіксації їх ущільнювали у парафін за загальноприйнятною методикою. З парафінових блоків виготовляли тонкі зрізи і фарбували гематоксиліном і еозином.

Результати. В результаті проведеного макроскопічного дослідження визначено, що ПНЦСЗ у морських свинок мають свої особливості. Так у морських свинок ПНЦСЗ залягала у ложі, розміщеному між нижнім краєм тіла нижньої щелепи і латеральним краєм щелепно-під'язикового м'яза. Завдяки пухкому зв'язку з капсулою, паренхіма залози легко відшаровувалася від неї і на усіх препаратах мала округлу форму. На світлооптичному рівні визначено, що будовачасточок ПНЦСЗ морської свинки за морфологічними ознаками подібна то аналогічних структурних компонентів ПНЦСЗ людини і має у своєму складі білкові і змішані кінцеві відділи (ацинарна система), вставні, посмуговані та екскреторні протоки (протокова система). Зверху як і у людини у морських свинок ПНЦСЗ оточена сполучнотканинною капсулою.

Висновки. Результати проведеного дослідження свідчать, що піднижньощелепні слинні залози людини та морських свинок мають певні особливості та відмінності у топографії та морфологічній організації їх структурних компонентів, які необхідно враховувати при проведенні експериментальних досліджень. Структурна подібність ПНЦСЗ людини і морських свинок дозволяє рекомендувати останніх у вигляді лабораторних тварин при моделюванні різних захворювань ПНЦСЗ, а отримані дані коректно порівнювати з аналогічними показниками у людини.